

Dmitrij Gluhovski

Budućnost

UTOPIJSKI ROMAN

Prevod
Vesna Stojković

Beograd
2019.
DERETA

Biblioteka
TREND

Urednik
Aleksandar Šurbatović

Naslov originala
БУДУЩЕЕ
Дмитрий Глуховский

DMITRY GLUKHOVSKY IN SOCIAL MEDIA:
Dmitry Glukhovsky on Instagram: @glukhovsky
Dmitry GlukhoFvsky on Twitter: @glukhovsky
Dmitry Glukhovsky on Facebook: @glukhovskybooks

Copyright © Dmitry Glukhovsky
Agreement by www.nibbe-literary-agency.com
Copyright © ovog izdanja *Dereta*

P O G L A V L J E I

HORIZONTI

Liftovi su sjajna stvar, govorim sebi. Ima toliko razloga zašto im se treba diviti. Kad putujete horizontalno, uvek znate gde ćete završiti. Ali kad se krećete vertikalno, možete da se nađete apsolutno bilo gde. Navodno postoje samo dva smera – gore i dole. Ali nikad ne znate šta ćete ugledati kad se vrata lifta otvore: beskrajna prostranstva kancelarije nalik na zoološki vrt – sve te službenike zatvorene u njihovim malim kavezima; ili pastoralnu idilu sa veselim, bezbrižnim pastirima i pastiricama; farme skakavaca; ili ogromni hangar sa usamljenom, trošnom katedralom Notr Dam; smrdljive sirotinjske četvrti sa hiljadu kvadratnih centimetara životnog prostora po čoveku; bazen na obalama Mediterana; ili samo zbrku skućenih pomoćnih hodnika. Neki nivoi su dostupni svima, drugi odbijaju da otvore svoja vrata svakome ko se tu slučajno zadesi, a ima i onih za koje, osim projektanata kule, niko i ne zna.

Kule su dovoljno visoke da zaparaju oblake, a njihovo korenje seže još dublje u zemlju. Hrišćani bi da nas ubede da kule koje je podigao Vatikan imaju liftove koji se spuštaju sve dole do pakla i nazad. Saterao sam jednom jednog sveštenika u ćošak i pitao ga zašto i dalje pokušava da od ljudi napravi budale kad je situacija beznadežna i kad je u današnje vreme svaki pokušaj da se reklamira besmrtnost duše osuđen na propast; nikome već dugo ne treba duša. Hrišćanski raj je sigurno ista

sumorna rupčaga kao katedrala Svetog Petra – pust i prekriven slojem prašine kao prst debelim. Bilo kako bilo, ovaj se sav spetljao i počeo da ciči nešto o tome kako mase treba obrazovati, da vernicima morate da se obraćate na njihovom jeziku. Ljigavom prevarantu trebalo je da polomim prste, da ne bi mogao tako hitro da se prekrsti.

Brzi liftovi za samo par minuta prozube dva kilometra u visinu. Za većinu je to dovoljno da odgledaju reklamni klip, poprave frizuru ili provere da im se nešto nije zaglavilo među zubima. Većina ne primećuje dekor ili veličinu kabine lifta. Većina njih čak nije ni svesna da se lift kreće, iako im ubrzanje sabije stomak – a i bore.

Po zakonima fizike, trebalo bi da sabije i vreme – bar malčice. Ali umesto toga, svaki trenutak koji provedem u liftu samo se produžava i produžava...

Po treći put pogledam koliko je sati. Ovaj prokleti minut nikako da prođe! Mrzim ljude koji se dive liftovima, mrzim ljude koji su u stanju da proučavaju svoj odraz u liftu, kao da je sve u redu. Mrzim liftove i čoveka koji ih je izumeo. Kakva grozna ideja – da okačiš skućenu kutiju nalik na zamku iznad ponora bez dna, gurneš živog čoveka unutra i dozvoliš kutiji da odluči koliko će ga dugo držati zatvorenog unutra i kada će ga pustiti?

Vrata i dalje odbijaju da se otvore; što je još gore, lift nema nameru da uspori. Verovatno se ni u jednoj kuli nikad nisam popeo toliko visoko.

Ali baš me briga za visinu, nemam problema sa njom. Mogao bih na jednoj nozi da stojim na vrhu Everesta, samo kad bi me pustili iz ovog prokletog mrtvačkog kovčega.

Prestani da misliš na to ili će ti ponestati vazduha! Kako sam ponovo utonuo u te hladne, lepljive misli? A baš mi je dobro išlo dok sam razmišljao o napuštenoj katedrali Svetog Petra, smaragdnozelenim brdima Toskane u rano proleće... Zatvori oči, zamisli da si okružen visokom travom... Stojiš u travi do struka... baš onako kako preporučuju u knjigama... Udahni... Izdahni... Smiriću se za trenutak... Samo jedan trenutak... Ali otkud ja, dođavola, znam kako je to stajati do struka u proklesnoj travi? Nikad je čak nisam ni video sa manje od deset koraka – naravno, osim ako se ne računaju veštački travnjaci!

Zašto sam onda pristao da odem ovoliko visoko? Zašto sam prihvatio poziv? Mada se to zapravo ne bi moglo nazvati pozivom.

Životariš tako kao bubašvaba, boriš se za život: probijaš se kroz pukotine u podu i zidovima kao kroz rovove; na najmanji zvuk se ukopaš u mestu, pretpostavljajući da je upućen tebi i svaki put moraš da budeš spreman na to da će neko pokušati da te zgnječi. A onda jednog dana izgmižeš na svetlo i uhvate te. Ali, umesto da te smrskaju u paramparčad, neko te čvrsto stiska u šaci i hitaš negde gore gde će taj neko bolje da te prouči.

Lift se i dalje penje. Na ekranu preko celog zida puštaju neku reklamu: nafrakana devojčura guta antidepresiv. Ostali zidovi su tople, bež boje, da se putnici ne bi unervozili i u napadu panike smrskali sebi glavu: nema sumnje, postoji gomila razloga da se divite liftovima!

Ventilacija pišti. Osećam da sam mokar do gole kože. Moj znoj kaplje na elastični bež pod. Moje grlo ne dozvoljava vazduhu da prođe, kao da me guši neka snažna mehanička ruka. Devojčura me pogleda u oči i osmehne se. U meni je ostao još samo uski otvor, kroz koji jedva udahnem dovoljno kiseonika da se ne onesvestim. Bež zidovi se polako, gotovo neprimetno, sabijaju oko mene, rešeni da me zdrobe.

Puštajte me!

Stavim ruku preko devojčurinih nasmejanih crvenih usta. Izgleda da joj se sviđa. Slika zatim nestane, a ekran se pretvori u ogledalo. Gledam u svoj odraz. Osmehnem se.

Okrenem se da udarim pesnicom o vrata.

U tom trenutku lift se zaustavi.

Vrata se polako otvore.

Čelični prsti koji su mi stezali dušnik, protiv volje popuste stisak.

Ispadnem iz lifta u predvorje. Pod je popločan nečim što liči na kamen, zidovi su obloženi nečim što liči na drvo. Osvetljenje je večernje, a iza jednostavnog pulta stoji preplanuli, dobroćudni konsijerž obučen u nekakvo komotno odelo. Nema nikakvih obaveštenja, nema ljudi iz obezbeđenja; svako ko ima pristup ovom mestu zna gde je stigao i koju će cenu morati da plati za bilo kakvo neprimereno ponašanje.

Spremam se da se predstavim, ali konsijerž mi ljubazno dobaci. „Samo uđite, uđite! Iza mog pulta je još jedan lift.”

„Još jedan?”

„Odvešće vas pravo do krova. Bukvalno za samo par sekundi.”

„Do krova?”

Nikad ranije nisam bio ni na jednom krovu. Kao i svi ostali, život provodim u nizu najrazličitijih ustanova, kutija i cevi. Ponekad završim napolju – možda jureći nekoga, svašta se dešava. Napolju i nema mnogo šta da se radi.

Ali krovovi su nešto drugo.

Namestim učtiv osmeh na svoje znojavo lice, saberem se i krenem ka skrivenom liftu.

Nema ekrana, nema komandi. Napunim pluća vazduhom i zaronim unutra. Pod je obložen ruskim drvenim parketom – prava retkost. Na trenutak zaboravim na svoj strah i čučnem da ga dotaknem. Definitivno nije kompozit... Ovo je ono pravo. Baš tako me i zatekne kad se vrata iznenada otvore, dok čučim kao neka budala, središnja faza na onom čuvenom crtežu koji predstavlja transformaciju majmuna u čoveka. Ne deluje iznenađeno pozom koju sam zauzeo dok se vozim liftom. E to ti je pravo vaspitanje...

„Ja...”

„Znam ko ste. Moj muž se malo zadržao, zamolio me je da vas zabavim. Ja vam dođem nešto kao njegova izvidnica. Ja sam Elen.”

„Kad sam već u prilici...” Ne dižući se sa kolena, osmehnem se i poljubim joj ruku.

„Kao da vam je malo vruće.” Povuču prste.

Glas joj je staložen i smiren, ali oči su joj sakrivene iza ogromnih okruglih stakala tamnih naočara. Široki obod elegantnog šešira – šara u obliku koncentričnih braon i bež krugova – baca na njeno lice veu senke. Vidim joj samo usne – jarko crveni ruž – i savršene zube, bele kao kokain. Možda je to nagoveštaj osmeha. Ili možda samo želi da tim jednim, jedva приметnim pokretom usana zagolica moje misli? Ništa ozbiljno... tek vežbe radi.

„Osećam se pomalo zarobljeno”, priznam.

„Pođite onda sa mnom, pokazaću vam našu kuću.”

Ustanem i otkrijem da sam viši od nje, ali i dalje imam osećaj da me gleda sa visine iza tih tamnih stakala. Kaže mi da joj se obraćam sa 'Elen', ali samo se igra demokratije. Trebalo bi da je oslovljavam sa 'gospođa Šrajer', s obzirom na to ko sam i čija je ona žena. Nemam pojma zašto je njen muž želeo da me vidi i ne mogu ni da zamislim zašto bi me uopšte pustio u svoju kuću. Na njegovom mestu, ja bih se sigurno ustručavao da to uradim.

Posmatrana iz dobro osvetljenog hodnika, vrata lifta pretvaraju se u obična ulazna vrata. Nalazim se pred nizom prostranih soba. Elen ide malo ispred mene i ne osvrćući se pokazuje put. Što mi savršeno odgovara, jer zveram oko sebe kao neka tupava prostačina. Ulazio sam u svakakve kuće – moj posao, kao i posao koji je nekada obavljao starac sa kosom, ne dozvoljava mi da pravim razliku između bogatih i siromašnih. Ali nikad ranije nisam video ovakav enterijer.

Gospodin Šrajer i njegova supruga imaju više prostora nego svi stanovnici nekoliko kvartova desetak ili dvadesetak nivoa ispod zajedno. Ne moram da kleknem i puzim da bih se u to uverio: sve u kući je prirodno. Naravno, izlizane, labavo raspoređene, obojene podne daske su samo stilizacija. Unutrašnjost kuće je ultramoderna, ali je sakrivena iza nesumnjivo pravog mesinga i nesumnjivo pravog drveta. Po mom mišljenju, to je nepraktično i neopravdano skupo. Kompozit je deset puta jeftiniji i traje večno.

Senovite sobe su prazne: nema posluge. S vremena na vreme, neka ljudska silueta izroni iz senke, ali ispostavi se da je u pitanju skulptura – bronza na kojoj se uhvatila patina, ili lakirani abonos. Odnekud dopire tiha drevna muzika, a gospođa Šrajer se hipnotišući njiše na njenim talasima dok klizi kroz svoj beskonačni posed.

Haljina koju ima na sebi je pravougaonik tkanine boje kafe. Ramena su namerno široka, otvor za glavu previše grub – samo okrugla rupa. Otkrivajući samo dug i aristokratski vrat, haljina joj nedokučivo pokriva celu figuru, ali se naglo završava linijom povučenom preko butina. A iza te linije, ponovo senka. Lepota voli senu, iskušenje je iznedreno iz senki. Skretanje, lučni prolaz – i iznenada plafon nestaje. Nada mnom zjapi nebo. Zaustavim se na vratima. Dođavola! Znao sam da će se to dogoditi, ali ipak nisam bio spreman ni na šta slično ovome.

Ona se okrene i snishodljivo mi se osmehne.

„Zar nikad ranije niste bili na krovu?“

Prostaku, eto šta hoće da kaže.

„Moj posao podrazumeva da moram da provodim mnogo više vremena u sirotinjskim četvrtima, Elen. Zar nikad niste bili u sirotinjskoj četvrti?“

„Ah, da... Vaš posao... Vi beše ubijate ljude, ili tako nešto?“, pita, ali kao da ne očekuje odgovor. Kad prestanem da buljim u nebo, odvojim se od dovratka – i shvatim gde me je lift doveo. Do neba, onog pravog.

Ne zašeceranog hrišćanskog surogata, već mog ličnog raja, onog koji nikad nisam video – iako sam, naravno, celog života sanjao o njemu.

Oko mene nema zidova! Ni jednog jedinog. Sedim na pragu velikog letnjikovca koji zauzima centralni deo prostrane peščane čistine u srcu bujne tropske bašte; odavde se u različitim pravcima pružaju staze pokrivene debelim daskama kojima se ne vidi kraj. Voćke i palme; žbunje koje ne prepoznajem, sa ogromnim, sočnim lišćem; meka, zelena trava – sva vegetacija blista kao da je od plastike, ali nesumnjivo je prava.

Po prvi put posle bog će ga znati koliko vremena osećam da dišem slobodno. Kao da mi je celog života neka krupna, debela, prljava žena sedela na grudima, pritiskajući mi rebra i trujuć mi dah, ali sada sam je zbacio i konačno se osećam slobodno. Odavno nisam nešto tako osetio. Možda nikad.

Dok pratim oholu bronzanu priliku gospođe Šrajer preko dasaka, otkrivam mesto koje je trebalo da bude moj dom. Tropsko ostrvo – eto na šta rezidencija njenog muža podseća. Veštačko je – ali to se vidi samo po njegovom savršenom geometrijskom obliku. Savršeni krug, prečnika od bar jednog kilometra, duž čijeg ruba se pruža plaža. Kad me gospođa Šrajer povede na plažu, potpuno izgubim prisebnost. Sagnem se i zahvatim šaku finog, mekog, belog peska. Mogli bismo da budemo na koralnom ostrvu, izgubljeni negde u ogromnom okeanu, samo kad se plaža ne bi završavala prozirnim zidom umesto linijom zapenušale vode. Sa druge strane zida je okomita litica, a onda – nekoliko desetina metara ispod – oblaci. Gotovo nevidljiv na samo nekoliko koraka udaljenosti, zid se uzdiže i stapa sa ogromnom kupolom koja sasvim prekriva ostrvo. Kupola je razdeljena na odsečke, a svaki od njih može da se pomera, izlažući plažu i baštu direktnom sunčevom svetlu.

Sa jedne strane, plava voda pljuska između plaže i staklenog zida: mali bazen koji se svojski trudi da za gospođu Šrajer bude deo okeana. U pesku odmah ispred njega stoje dve stolice na rasklapanje. Ona se udobno smesti u jednu od njih.

„Primitićete...”, kaže gospođa Šrajer, „... da su oblaci uvek ispod nas, zato je ovo mesto odlično da se pocrni.”

Video sam sunce i ranije, iako znam gomilu ljudi sa nižih nivoa koji su u nedostatku onog pravog naučili da se zadovolje samo slikama sunca. Ali izgleda da ti, ako dugo živiš pored čuda, ono dosadi pa pokušavaš da mu nađeš neku praktičnu primenu. Šta, sunce? Ah da, pod njim

dobiješ tako prirodan ten... Druga stolica na rasklapanje očigledno pripada njenom mužu; zamišljam ih kako uveče sede ovde gore na svom Olimpu i posmatraju svet koji smatraju svojim. Spustim se nekoliko koraka od nje, sednem na pesak i zagledam se u daljinu.

„Kako vam se sviđa naš dom?“, pita uz snishodljiv osmeh. Svuda oko nas, dokle seže pogled, pruža se uzburkano more oblaka, iznad koga lebdi na stotine, na hiljade, letećih ostrva. To su krovovi drugih kula, prebivališta najbogatijih i najmoćnijih – jer u svetu sastavljenom od miliona zatvorenih prostora, kutija zašrafljenih jedna za drugu, ništa nije skuplje od otvorenog prostora. Većina krovova je pretvorena u bašte i šumarke. Iako žive među oblacima, njihovi stanari pomalo sramežljivo osećaju nostalgiju za tlom.

A tamo, gde se leteće ostrvo gubi u izmaglici, svet je ograničen linijom horizonta. Ovo je prvi put da vidim tu finu granicu između zemlje i neba. Kad izadeš na niže ili središnje nivoe, vidik je uvek zaklonjen, sve što se vidi između stabala kula su i dalje brojne kule, a čak i ako između njih postoji neki prorez, kroz njega biste svakako videli samo još kula iza.

U stvarnom životu, horizont se ne razlikuje mnogo od onoga što nam prikazuju na zidnim ekranima. Naravno, u kuli uvek znaš da je ono što vidiš samo slika ili projekcija, da je pravi horizont previše dragocen resurs i da do originala dolaze samo oni koji mogu da priušte da ga plate, dok su za sve ostale dovoljno dobre i reprodukcije u džepnom kalendaru.

Zahvatim šaku finog belog peska. Toliko je mek da mi dođe da prislonim usne na njega.

„Ne odgovarate na moja pitanja“, prekoreva me.

„Izvinite. Šta ste ono pitali?“

Čim se sakrije iza svojih firmiranih naočara za sunce, nema ama baš nikakvog načina da vidim da li je zaista zanima moje mišljenje ili se samo, po nalogu svog muža, svojski trudi da me zabavi. Njene preplanule cevanice, preko kojih se ukrštaju visoki kaiševi zlatnih sandala, sijaju odražavajući sunčevo svetlo. Na nohtima joj je lak boje slonovače.

„Kako vam se sviđa naš dom?“

Imam spreman odgovor.

Trebalo je i sam da se rodim kao bezbrižna danguba u ovom rajskom vrtu i da uzimam zdravo za gotovo blistavo sunčevo svetlo. Nikada nije trebalo da vidim zidove, niti da ih se plašim, već da živim na slobodi, dišem duboko i slobodno! Ali ne... Napravio sam samo jednu jedinu

grešku – izašao sam iz pogrešne majke: i sada do kraja svog beskonačnog života moram da ispaštam zbog toga.

Trenutak ništa ne odgovaram. Osmehnem se. Znam kako da se osmehnem.

„Uz sav ovaj pesak, vaš dom je poput ogromnog peščanog sata”, kažem, široko se osmehujući gospođi Šrajer dok prosejavam bela zrna i čkiljim u sunce koje je u zenitu, tačno iznad staklene kupole.

„Vidim da za vas vreme još uvek teče.” Verovatno gleda u pesak koji mi curi kroz prste. „Za nas je odavno stalo.”

„O, čak je i vreme nemoćno protiv bogova.”

„Vi ste ti koji sebe zovete Besmrtnima. Ali ja sam obično ljudsko biće, od krvi i mesa”, pobuni se, ne primetivši da joj se rugam.

„Iako u poređenju s vama ja imam mnogo veće šanse da umrem ”, primetim.

„Ali sami ste odabrali taj posao!”

„Tu grešite”, kažem uz osmeh. „Moglo bi se reći da je posao odabrao mene.”

„Znači, ubijanje je vaš poziv?”

„Ja nikog ne ubijam.”

„Ja nisam tako čula.”

„Oni sami biraju. Ja uvek poštujem pravila. Naravno, tehnički, ja...”

„Baš dosadno.”

„Dosadno?”

„Mislila sam da ste ubica, a vi ste birokrata.”

Poželim da joj strgnem šešir i obavijem njenu kosu oko svoje pesnice.

„Ah, ali sada me gledate kao ubica. Jeste li sigurni da uvek poštujete pravila?”

Savije jednu nogu u kolenu, senka osvaja još prostora, vrtlog se širi, sada se kolebam na samoj ivici, osećam tupi bol u srcu, vakuum u grudima, svakog časa rebra će početi da mi pucaju ka unutra... Kako ovo razmaženo đubre može ovo da mi radi?

„Pravila me oslobađaju odgovornosti”, kažem odmerenim tonom.

„Znači borite se odgovornosti?” Izvije jednu obrvu. „Da li zaista još uvek sažaljevate te nesrećnike koje...”

„Slušajte”, kažem. „Verovatno vam nikad nije palo na pamet da ne žive svi u istim uslovima kao vi? Verovatno niste svesni toga da su četiri kvadratna metra po čoveku standard, čak i na pristojnim nivoima. I da

li se sećate koliko košta litar vode? Ili kolika je cena kilovata? Obični ljudi od krvi i mesa odgovoriće na to pitanje i ne trepnuvši. I svi oni znaju zašto voda, energija i prostor toliko koštaju – zbog tih vaših nesrećnika. Ako ih ne budemo držali pod kontrolom, jednostavno će srušiti ekonomiju, a sa njom i sve kule. Uključujući i vašu kulu od slonovače.”

„Vrlo ste rećiti za jednog koljača. Mada prepoznajem čitave pasuse vaše strastvene deklamacije iz govora moga muža. Pretpostavljam da niste zaboravili da vaša budućnost leži u njegovim rukama?“, hladno je pitala.

„U mom poslu naučite da više cenite sadašnjost.”

„Pa da... kad svakog dana kradete budućnost od drugih... Pretpostavljam da je se zasitite?”

Ustanem iz stolice. Osećam kao da je kučka izvukla komplet igala ispod haljine i jednu po jednu zabija u mene, pokušavajući da pogodi sve moje najbolnije tačke. Ne nameravam da trpim akupunkturu od te kučke.

„Što se smeškate?”, zakrešti.

„Mislim da je vreme da krenem. Molim vas, recite gospodinu Šrajeru da...”

„Da li vam je ponovo vruće? Ili se osećate zarobljeno? Zamislite samo da ste na mestu tih ljudi. Uostalom, ubijate ih samo zbog...”

„Ne mogu da budem na njihovom mestu...”

„Ah, da, vaš monaški zavet.”

„Nije u tome stvar. Samo što ja shvatam koliku cenu svi mi plaćamo zato što neki ljudi ne mogu da se kontrolišu!”

„Ne lažite sebe! Vi jednostavno ne možete da razumete ove ljude zato što ste uškopljenik.”

„Šta?”

„Vama nisu potrebne žene. Umesto toga koristite pilule! To je tačno, zar ne?”

„Dođavola! E pa, sad je dosta!”

„Isti ste kao i svi ostali! Ideološki uškopljenici! Hajde, nasmejte se! Znate da govorim istinu!”

„Da li pokušavate da me...”

„Pustite me! Svuda su postavljene kamere za nadzor... Ja... Da se niste usudili!”

„Elen!”, baršunasti bariton zagrmi odnekud iz dubina bašte.

„Draga, gde si?”

„Na plaži smo!” Odgovorila je promuklo ali je kroz par trenutaka sve to ponovila čistim glasom: „Ovde smo, Erih, na plaži!”

Gospođa Šrajer poravna svoju zgužvanu haljinu boje kafe i samo sekund pre nego što se njen muž pojavi iz šiblja uspe da me ošamari – onako zlobno, da zabride. Sada sam njen talac; šta mogu da očekujem od ove kučke? Zašto se odjednom toliko razbesnela na mene? Šta se to, uopšte, upravo dogodilo među nama? Nisam čak ni oči uspeo da joj vidim, mada šešir leži na pesku tamo gde je pao. Kosa boje meda pada preko ramena...

„Ah... Tu si znači!”

Izgleda baš kao i na ekranima, na vestima: identično. Od vremena rimskih patricija, takva se plemenitost pojavila na ovoj zemlji samo jednom – u Holivudu pedesetih godina – a nakon toga se tokom dugih vekova izgubila. Ali evo ga, novi dolazak. I poslednji, jer Erih Šrajer nikada neće umreti.

„Elen... Zar našem gostu ni koktel nisi ponudila?”

Pogledam pored nje – u pesak, koji je oko stolica na rasklapanje razoran kao arena za borbu bikova.

„Gospodine senatore...” Naklonim se.

U njegovim zelenim očima krije se smirena dobronamernost natčoveka i uzdržana radoznalost entomologa. Gospodin Šrajer kao da ne primećuje odbačeni šešir ili tragove na pesku. Verovatno ne obraća često pažnju na to šta mu je pod nogama.

„Nema potrebe za tim... Obraćajte mi se samo po imenu. U mojoj ste kući, a kod kuće sam samo Erih.”

Sada ćutke klimnem glavom, ne oslovivši ga nikako.

„Na kraju krajeva, senator je samo jedna od uloga koju igram, zar ne? I to ne najvažnija. Kad dođem kući, skinem je, kao poslovno odelo i okačim ga u hodniku. Svi mi samo igramo svoje uloge i sva ta naša odela nas ponekad žuljaju...”

„Žao mi je...”, kažem, ne mogavši da pređem preko toga. „... ja moju nikako ne mogu da skinem. Plašim se da je to moja koža.”

„Ne brinite. Koža se može oguliti”, kaže Šrajer, prijateljski namigne i podigne bačeni šešir. „Jeste li uspeli da se snađete u mom carstvu?”

„Ne... Vaša supruga i ja smo se zapričali ovde...”

Gospođa Šrajner ne gleda u mene. Kao da nije odlučila da li da me kazni ili da se smiluje.

„Ovo je sve nad čime ja vladam”, nasmeje se i pruži joj prugasti šešir. „Kokteli, Elen. Ja ću *Iza horizonta*, a vi?”

„Tekilu”, kažem. „Moram malo da se osvežim.”

„O! Vanvremensko piće... Tekila, Elen.”

Ona se tobože pokorno nakloni.

Naravno, ovo je znak posebne pažnje, kao i činjenica da je Šrajner zamolio svoju suprugu da me dočeka. Pažnja koju još uvek nisam zaslužio – i nisam siguran da ću biti u stanju da je zaslužim.

Uopšte uzet, protivim se životu na kredit. Dobijete nešto što ne bi trebalo da vam pripada, a cena koju za to platite je to što više ne pripadate sami sebi. Idiotski koncept.

„O čemu mozgate?”

„Pokušavam da shvatim zašto ste me pozvali ovamo.”

„Pozvao! Čuješ li ti to, Elen? Pozvao sam vas. Pozvao sam vas kako bih vas upoznao.”

„Zašto?”

„Iz radoznalosti. Smatram da su ljudi poput vas zanimljivi.”

„Samo u Evropi, postoji sto dvadeset milijardi ljudi kao što sam ja. Da li primete jednog dnevno? Jasno mi je da niste ograničeni vremenom, ali čak i tako...”

„Delujete pomalo nervozno. Jeste li umorni? Da li je put ovamo bio previše dug?” Priča o liftovima. Zna za neke od mojih hirova. Verovatno je pročitao moj dosije. Dobro ga proučio.

„Brzo će proći.” Iskapim duplu tekilu. Jetki žuti plamen, istopljeni čilibar, poput šmirgle po grlu. Čudesno. Neobičan ukus. Nije kao veštački proizvod. Nikad ništa slično nisam okusio, zbog čega mi je neprijatno: sebe smatram vrsnim poznavaoцем.

„Šta je ovo, *La Tortuga*?”, pitam, pokušavajući da pogodim.

„Ne, ma dajte”, zakikoće se.

Pružam mi krišku limuna. Ljubazan je. Odmahnem glavom. Za one koji ne vole plamen i šmirglu, tu su koktel *Iza horizonta* i slične poslastice.

„Pročitali ste moj dosije?” Ispucale usne me peku od alkohola. Oblizem ih da peku duže. „Polaskan sam.”

„Moj položaj povlači izvesne obaveze”, kaže Šrajer šireći ruke. „Znate da su Besmrtni pod mojim pokroviteljstvom?”

„Pokroviteljstvom? Baš juče sam čuo kad ste na vestima izjavili da biste raspustili Falangu kada bi narod to zahtevao.”

Elen okrene ka meni svoje tamne naočari.

„Ponekad me kritikuju zbog nedostatka principa”, kaže mi Šrajer i namigne. „Ali imam jedan gvozdeni princip: da svakom kažem ono što želi da čuje od mene.”

Kakav šaljivdžija.

„Ne svakome”, pobuni se gospođa Šrajer.

„Pričam o politici, ljubavi”, kaže joj gospodin Šrajer uz blistavi osmeh. „U politici samo tako možeš da preživiš. Ali porodica je jedino mirno utočište u kome možemo da budemo ono što jesmo. Gde bismo drugde bili iskreni ako ne u svojoj porodici?”

„Zvuči sjajno”, kaže ona.

„Onda bih, ako dozvoliš, nastavio”, zaprede. „E pa, oni koji veruju vestima obično žele da veruju da se država brine o nama. Ali kad bismo im rekli kako se to tačno država brine o nama, prilično bi se uznemirili. Ono što oni žele da čuju je: 'Ne brinite, sve je pod kontrolom, uključujući i Besmrtnu.'”

„Ti razuzdani paramilitarci.”

„Jednostavno žele da ih uverim. Da ih uverim da su u Evropi, sa njenim viševekovnim uporištima demokratije i poštovanja za ljudska prava, Besmrtni samo žaljenja vredan ali neizbežan, privremeni fenomen.”

„Vi baš znate kako da ulijete veru u budućnost...” Osećam kako se u meni otvara brana i odvodi svu tekilu direktno u moju krv. „Znate, i mi gledamo vesti. Ubeđuju vas da su Besmrtni nemilosrdne ubice koje je odavno trebalo istrebiti, a vi se samo osmehujete. Kao da to nema nikakve veze sa nama.”

„Vrlo ste precizno to izložili! Kao da mi nemamo baš ništa sa Falangom. Ali ipak vam dajemo punu slobodu delovanja.”

„I objavljujete da nas je apsolutno nemoguće kontrolisati.”

„Pa, razumećete... Naša država se zasniva na humanim principima! Pravo svakog ljudskog bića na život je sveto, kao i pravo na besmrtnost! Evropa je pre više vekova ukinula smrtnu kaznu i nikada se nećemo vratiti na to, ni pod kojim izgovorom.”

„Ah, sad prepoznajem onog drugog vas, sa vesti.”

„Nisam mislio da ste toliko naivni. S obzirom na vaš posao...”

„Naivan? Znete... U našem poslu često poželite da popričate sa ljudima na vestima koji su nas uvalili u govna. A ovo je ta retka prilika.”

„Sumnjam da će vam poći za rukom da zapodenete svađu sa mnom”, kaže Šrajner uz kez. „Sećate se – ja uvek ljudima kažem ono što žele da čuju.”

„A šta mislite da ja želim da čujem?”

Šrajner srkne svoj gizdavi fosforescentni koktel – na slamčicu, iz lop-taste čaše koju ne možete da spustite dok je ne iskapite.

„U vašem dosijeu stoji da ste efikasni i ambiciozni. Da vam je motivacija na mestu. Navedeni su primeri vašeg ponašanja za vreme operacija. Sve deluje prilično dobro. Čini se da je pred vama sjajna budućnost. Ali vaše napredovanje na poslovnoj lestvici kao da je malo zakočeno.”

Siguran sam da u mom dosijeu ima mnogo toga što gospodin Šrajner radije ne bi pominjao – ili ne želi još da pominje.

„Pretpostavljam da biste voleli da čujete vest o unapređenju.”

Ugrizem se za obraz i ne kažem ništa, trudeći se da se ne odam.

„A pošto ja uvek ostajem veran tom principu...” – opet onaj prijateljski osmeh – „... o tome ću i da razgovaram sa vama.”

„Zašto vi? Unapređenje je povlastica zapovednika Falange. Svakako je on taj koji...”

„Naravno da je on taj! Naravno, dobri stari Rikardo! On je zadužen za unapređenja! Ja samo onako kažem”, kaže Šrajner, odmahujući rukom. „Sada ste desna ruka zapovednika odreda. Zar ne? Predloženi ste za unapređenje u zapovednika čete.”

„Deset odreda? Pod mojom komandom? Ko me je predložio?”

Krv i tekila udare mi u glavu. To znači unapređenje uz preskakanje dve lestvice. Uspravim se. Umalo mu nisam povalio ženu, a njemu razbio lice. Čudesno.

„Predložili su vas”, kaže gospodin Šrajner i klimne glavom. „Šta mislite?”

Zapovedništvo nad četom znači da ću sopstvenim čizmama prestati da gazim po ljudima. Zapovedništvo nad četom znači da ću izaći iz svoje šugave rupčage i preseliti se negde gde ima malo više prostora... Ne mogu ni da zamislim ko bi mogao da me predloži.

„Mislim da nisam ovo zaslužio.” Moram da procedim te reči.

„Smatrajte da ste još odavno to zaslužili”, kaže gospodin Šrajer. „Još tekile? Delujete prilično zbunjeno.”

„Imam osećaj da ću se uvaliti u zajam koji ću celog života otplaćivati”, kažem, vrteći teškom glavom.

„A vi ne volite zajmove”, nastavi Šrajer umesto mene. „Tako piše u vašem dosijeu. Ali ne plašite se, ovo nije zajam. Plaća se unapred.”

„Ne mogu ni da zamislim čime bih mogao da vas podmitim.”

„Mene? Vaš dug neće biti prema ovom ili onom senatoru. Već prema društvu. Evropi. Dobro, da skratimo uvod. Elen, idi unutra.”

Ona se ne pobuni i sipa mi još jedno duplo piće kao poklon na rastanku. Šrajer je posmatra kako odlazi, sa nekim čudnim pogledom u očima. Osmeh se odlepio i spao mu sa usana i na trenutak zaboravi da namesti neki drugi izraz na svoje privlačno lice. Na delić sekunde vidim ga kakav je zaista – prazan. Ali, kad se ponovo okrene ka meni, ponovo je sav ozaren.

„Pretpostavljam da vam je poznato ime Rokamora?”

„Aktivista Partije života.” Klimnem glavom. „Jedan od vođa...”

„Terorista”, ispravi me Šrajer.

„Trideset godina na spisku traženih...”

„Našli smo ga.”

„Da li je uhapšen?”

„Ne! Naravno da nije! Zamislite samo: policijska operacija, čitava četa kamera. Rokamora se, naravno, preda i istog trena je na svim vestima. Suđenje počinje, odvija se pred očima javnosti, sve budale ovog sveta prijave se da ga brane bez nadoknade, kako bi mogli da poziraju i šepure se na ekranima, on iskoristi suđenje kao tribinu, postaje zvezda... Meni to deluje kao da sam se prejeo pre spavanja pa imam košmar. A vama?”

Slegnem ramenima.

„Rokamora je drugi po važnosti čovek u Partiji života, odmah iza Klauzevica”, nastavi Šrajer. „Oni i njihovi ljudi pokušavaju da podriju same temelje ustrojstva naše države. Da unište osetljivu ravnotežu... Da sruše oslonac evropske civilizacije. Ali još uvek možemo da zadamo preventivni udarac. Vi možete.”

„Ja? Kako?”

„Sistem za nadzor ga je uočio. Devojka mu je trudna. Sa njom je. Sve ukazuje na to da nemaju nameru da išta prijave. Lepa prilika za vas da se okušate kao zapovednik odreda.”

„Dobro”, kažem, mozgajući. „Ali šta možemo da uradimo u našoj oblasti? Čak i ako on napravi izbor... To je standardna neutralizacija. Nakon ubrizgavanja injekcije, živeće još nekoliko godina, možda i celih deset...”

„Ako se sve bude odvijalo po pravilima. Ali kad tako krupnu zverku sateraš u ćošak, moraš biti spreman na iznenađenja. Jasno vam je da je to opasna operacija. Svašta bi moglo da se dogodi!” Šrajer mi spusti ruku na rame.

„Da li me razumete? Ovo je pipav posao... Njegova devojka je ušla u četvrti mesec... Situacija je napeta, on nije pri sebi... Odred Besmrtnika iznenađa provali unutra... On hrabro pohita u odbranu svoje voljene... Haos... Nemoguće je reći kako se sve dogodilo. A, osim Besmrtnih, nema drugih svedoka.”

„Ali svakako i policija može to isto da uradi, zar ne?”

„Policija? Zamislite samo taj skandal! Gore bi bilo jedino kad bi skota obesili u zatvorskoj ćeliji. Ali Besmrtni, to je već nešto drugo...”

„Njih je apsolutno nemoguće kontrolisati”, složim se i klimnem glavom.

„Nemilosrdne ubice koje je odavno trebalo istrebiti.”

Popije gutljaj iz svoje čaše. „Šta vi mislite?”

„Ja nisam ubica, šta god da ste svojoj supruzi ispričali o meni.”

„E pa, to je stvarno zapanjujuće”, ljubazno zaprede. „Veoma sam pažljivo proučio vaš dosije. Toliko je toga o vašim najrazličitijim kvalitetima, ali ni reći o skrupuloznosti. Možda je to nešto novo. Mislim da ću lično da dopunim dosije.”

„Ako već nešto dodajete, nazovite to onda izbirljivost”, kažem, gledajući ga u oči.

„Možda čak i gadljivost.”

„Besmrtni bi trebalo da slede Kodeks.”

„Redovi Falange. Jednostavna pravila za jednostavne ljude. Oni koji komanduju moraju da pokažu fleksibilnost i inicijativu. Kao i oni koji bi želeli da komanduju.”

„A šta je sa njegovom devojkom? Ima li ona neke veze sa Partijom života?”

„Nemam predstavu. Zar vam je to važno?”

„Da li i ona mora da bude smaknuta?”

„Devojka? Da, naravno. Inače bi vaša verzija događaja mogla biti dovedena u sumnju.”

Klimnem glavom – ne njemu, već sam za sebe.

„Da li moram odmah da odlučim?”

„Ne, imate još par dana da razmislite. Ali želim ovo da vam kažem: imamo još jednog kandidata za unapređenje.”

Izaziva me, ali ne mogu da odolim.

„Ko je to?”

„Hajde, hajde... Ne budite ljubomorni. Možda ga se sećate po njegovom ličnom broju? Petsto Tri.”

Nemoguće! Osmehnem se i stuštim duplu tekilu u jednom gutljaju.

„Divno je što vam je taj čovek ostao u tako lepom sećanju”, kaže Šrajer osmehnuvši mi se. „Nema sumnje da nam u detinjstvu sve deluje lepše nego što zapravo jeste.”

„Da li je Petsto Tri zaista u Falangi?” Sada se ponovo osećam zarobljeno, čak i ovde, na njihovom jebenom letećem ostrvu. „Prema pravilima, zar nije...”

„Uvek postoje izuzeci od pravila”, kaže Šrajer, prekinuvši me uz ljubazan osmeh. „Dakle, imaćete prijatnog partnera.”

„Prihvatam posao”, kažem.

„E pa, to je sjajno”, kaže, nimalo iznenađen. „Drago mi je što vidim da ste čovek sa kojim mogu otvoreno da razgovaram o suštini stvari. Ne dozvoljavam sebi takvu iskrenost sa svakim. Još tekile?”

„Može.”

Odlazi do pokretnog šanka na plaži i iz otvorene flaše sipa u četvrtastu čašu dva prsta vatre. Kroz otvoreni deo svoda hladni vetar duva na ostrvo, njišući krošnje drveća od sočne plastike. Sunce počinje da klizi ka dubinama pakla. Osećam kao da mi nekakav metalni обруč steže glavu.

„Znate”, kaže Šrajer pružajući mi čašu. „Večni život i besmrtnost nisu isto, zar ne? Večni život ovde...” – dotakne se po grudima – „... i besmrtnost ovde...” – stavi prst na slepoočnicu. „Večni život”, zakikoće se, „uključen je u osnovni paket socijalne zaštite. Ali besmrtnost je dostupna samo malom broju odabranih. I mislim... Mislim da bi vi mogli da je steknete.”

„Da je steknem? Ali zar ja već nisam jedan od Besmrtnih?”, našalim se.

„Razlika je ista kao ona između čoveka i životinje.” Iznenada mi ponovo pokaže svoje bezizrazno lice. „Očigledna čoveku, ali ne i životinji.”

„Hoćete da kažete da tek treba da evoluiram.”

„Nažalost, ništa se ne događa samo od sebe”, uzdahne Šajer. „Čovek mora da izbaciti životinju iz sebe. Na primer, da li uzimate pilule spokoja?”

„Ne. Trenutno ne.”

„E pa, zaista bi trebalo”, dobrodušno me prekori. „Ništa tako ne uzdigne čoveka iznad sebe kao one. Moj vam je savet da ih probate ponovo. E pa... Za Bratstvo?”

Kucnemo se.

„Za vaš razvoj!” Šrajer isisa sadržaj svoje loptice do dna i spusti je na pesak. „Hvala što ste došli.”

„Hvala što ste me pozvali”, kažem uz osmeh.

Kada bog ljubazno razgovara sa kasapinom, jasnije ukazuje na to da će ovaj drugi uskoro biti pogubljen, nego da će dobiti poziv da se pridruži apostolima. A ko će to bolje razumeti nego kasapin koji se igra boga sa stokom?

„Ali šta je ovo? *Fransisko de Oreljana?*”, pitam, puštajući da zraci zalazećeg sunca padnu u praznu čašu i gledam je kako bleska.

„*Kecalkoatl*. Ne proizvodi se već sto godina. Ne pijem, ali kažu da je za prefinjena nepca.”

„Ne znam”, kažem, sležući ramenima. „Važan je efekat.”

„Da, pretpostavljam da je tako. I još nešto, za svaki slučaj... Ako se budete kolebali. Poslaćemo i Petsto Trojku. Ako se ne pojavite, on će morati da obavi posao.” Uzdahne, kao da želi da pokaže koliko bi mu to bilo mrsko. „Elen će vas ispratiti. Elen!”

Rukuje se sa mnom na rastanku. Ima dobar stisak, a dlan mu je prijatan – čvrst, suv, gladak. Što je sigurno od koristi za njegov posao, mada ama baš ništa ne znači. Znam to jer se i ja u svom poslu napipam više nego dovoljno ljudskih šaka.

On ostane na plaži, a gospođa Šrajer me – bez šešira – isprati do lifta. Zapravo, više me odvuče do tamo – ako se uzme u obzir moje stanje i činjenica da ona, kao i ranije, hita napred, dok se ja gegam za njom.

„Zar nemate ništa da kažete?”, pitaju me njena leđa.

Ništa od onoga što mi se danas dešava nema ama baš nikakve sličnosti sa stvarnošću, što ohrabri moju nezdravu lakomislenost.

„Da, imam.”

Već smo u kući. U sobi sa tamnocrvenim zidovima, od kojih je jedan ukrašen ogromnim zlatnim konveksnim licem Bude, izbrazdanim

pukotinama: oči su zatvorene, kapci podbuli od snova koji su se sakupili tokom hiljadu godina. Ispod Bude je prostrani kauč tapaciran izlizanom crnom kožom.

Ona se osvrne.

„A šta to?”

„Vi baš uživajte ovde. Pod ovom vašom kupolom. Taj vaš ten je baš...” – preletim pogledom preko njenih nogu, od sandala do ruba haljine – „... baš, baš ujednačen.”

Elen ništa ne kaže, ali vidim kako joj se grudi nadimaju pod tkanim boje kafe.

„Kao da vam je malo vruće”, primetim.

„Osećam se pomalo zarobljeno...” – namesti kragnu na haljini.

„Vaš suprug mi je preporučio da uzimam pilule spokoja. Misli da treba da isteram životinju iz sebe.”

Gospođa Šrajer polako podigne ruku, kao da je u nedoumici, dohvati okvir naočara i skine ih. Dužice su joj zelene, obrubljene smeđim, ali deluju nekako bez sjaja, kao da su smaragdi predugo ležali zapostavljeni u vitrini. Visoke jagodice, čelo bez bora, nos uskog hrbata. Bez naočara, kao da je ostala bez svoje ljušture, deluje tako krhko – to je ona zamamna i prkosna ženska krhkost zbog koje muškarcu dođe da kida, grebe, gazi.

A onda se stvorim tik pored nje.

„Nemojte”, kaže.

Uhvatim je za zglob šake – čvršće nego što bi trebalo – i iz nekog razloga povučem naniže.

Nisam siguran da li želim da joj pružim zadovoljstvo ili bol.

„To boli.” Pokuša da se otrgne.

Pustim je. Ona se za korak odmakne.

„Idite.”

Elen ne kaže ništa sve do lifta, a ja proučavam njen potiljak, gledam kako med teče i svetluca i osećam kako, zbog svoje trapavosti i greške u koracima, spontana sila privlačenja koja je umalo dovela do sudara dvoje slučajnih osoba u kosmičkom prostoru već popušta i sada će nas putanje naših sudbina odvući stotinama svetlosnih godina jedno od drugog.

Ali priberem se tek kada već stojim u liftu. „Nemoj šta?”

Elen malčice začkilji. Ne pita šta pod tim mislim. Seća se šta je rekla, razmišlja o tome.

„Ostavite tu svoju životinju na miru”, kaže mi. „Ne isterujte je.”

VRTLOG

Ne bi trebalo da sam ovde. Ali previše sam uzbuđen da bih otišao kući i previše pijan da bih se kontrolisao. Zato, evo me. U kupatilima Izvora.

Odavde, iz moje čaše, deluje kao da kupatila ispunjavaju ceo univerzum.

Stotine velikih i malih bazena u Izvoru granaju se dok se u slapovima penju naviše ka toplom večernjem nebu. Čašice bazena povezane su prozirnim cevima. Iz svlačionica se vozite gore liftom duž stotina metara visokog staklenog stabla na kome visi cela ta fantazmagorija, do samog vrha konstrukcije – i završite u prostranom bazenu. Odatle možete da plutate naniže sa zapenušalom vodom koja teče kroz cevi koje se pružaju u različitim pravcima, krećući se od jedne do druge čaše dok ne nađete neku u kojoj poželite da ostanete.

Svaka čaša puna morske vode pulsira svojom bojom u ritmu melodije koja se čuje u njoj. Ali rezultat nije kakofonija: pod rukovodstvom jednog dirigenta, hiljade čaša svira zajedno poput veličanstvenog orkestra, a njihova raštrkana vreva stapa se u simfoniju. Čaše su, kao i cevi, providne: ako ih pogledate odozgo, podsećaju na kite cvetova na granama drveta univerzuma, ako se odozdo zagledate u njih, izgledaju kao mnoštvo mehurića sapunice koji se presijavaju duginim bojama, plutajući na vetru u plavetnilo predstojeće noći. Raznobojni sjaj ovih mehurića

takođe je orkestriran i sinhronizovan: te skupine bazena koje vise u sve-miru, te prevrnute staklene kupole, ponekad poprime istu boju, a ponekad kroz cevi prenose jedna drugoj boju za bojom – kao da plamen struji uz kristalno drvo baobaba koje povezuje zemlju sa nebesima.

Sve ovo stoji na sredini zelene planinske visoravni, okružene grebenima pokrivenim snegom – sunce kao da je upravo zašlo za najudaljeniji od njih. Naravno, sivi vrhovi, čistina prekrivena mahovinom okružena njima i zamiruće nebo samo su projekcije. Ništa od toga ne postoji, postoji samo ogromna četvrtasta kutija, u čije je središte postavljena hidromehanička konstrukcija od imitacije stakla – prozirnog kompozita.

Ali samo ja primećujem podvalu, jer danas sam video pravo nebo i pravi horizont. Nikom drugom, naravno, ništa ne smeta. Rezolucija i trodimenzionalni efekat projekcije su gotovo savršeni, tako da ljudsko oko nije u stanju da uoči obmanu sa udaljenosti veće od dvadeset metara. Što je u redu: ljudi ne idu dalje od ograda koje obeležavaju granice ugodne samoobmane.

I ja želim da verujem u ovo nebo i popio sam dovoljno tekile da rastoči granicu između projekcije i stvarnosti.

Poput učmalih tropskih riba u akvarijumima, kupači u prnjama drečavih boja uživaju u čašama bazena. Izvor je praznik za oči, vrt svežine, lepote i žudnje, hram večne mladosti.

Ovde nema nijednog starca ili deteta: klijenti Izvora ne smeju da oseće ni najmanju moralnu ili estetsku neugodnost. Neka stari i mladi ostanu u svojim rezervatima, gde njihovo zastranjivanje neće nikome smetati – stakleni vrtovi su otvoreni samo za one koji oličavaju punu krepkost mladosti.

Mlade žene i muškarci dolaze ovamo sami, u parovima i većim grupama: svako ko pluta niz cevi može da odabere čašu po svom ukusu. Sa muzikom koja odgovara njegovom raspoloženju. Sa dimenzijama prikladnim za promišljanje u samoći, ljubavne susrete, ili prijateljske igre. Sa ćutljivim susedima koji potpuno ignorišu jedni druge, ili sa ljudima koji su došli ovde zbog avanture pa celu čašu ispune svojom energijom.

Grane kristalnog baobab drveta čine zamršeni lavirint, u čije skrivene delove možete da se zavučete da vas niko ne uznemirava. Ali ne stide se svi tuđih pogleda – onog časa kad između izvesnih tragača ble-sne varnica, isprepliću se u raskalašno klupko na samo korak od slučajnih svedoka, dodirujući ih nehotice u svojim strastvenim trzajima,

primoravajući neke svojim isprekidanim dahtanjem ili prigušenim stnjanjem da se okrenu, istovremeno privlačeći druge k sebi.

Za obične ljude, kupatila su supermarket zadovoljstava, vašar sreće, jedno od najpopularnijih mesta na kojima možete da provedete večnost.

Ali za one poput mene, ona su nemoralna – i zabranjena.

Ležim poluopružen u maloj čaši otprilike na središtu ovog lažnog naslikanog sveta, polovina bazena-mehura pluta iznad mene, dok se druga polovina širi ispod. Vazduh je prožet senzualnim i teškim mirisom aromatičnih ulja. Trenutno školjka moje čaše pulsira prigušenom ljubičastom bojom, a akustika prolazi pravo kroz moju kožu i miluje mi organe svojim tihim ali prožimajućim basom; muzika je blaga i lagana, ali umesto da me uspava, ona mi podstiče maštu.

Kroz staklo vidim bazen ispod – dve devojke su opružene u njemu kao meduze i drže se jedna za drugu samo kažiprstima: kao da lebde u vazduhu.

Jedna od njih, preplanule kože, nosi žuti kupaći kostim i kroz fluorescentni materijal vide joj se male smeđe bradavice. Druga, riđa i mlečno-bele kože, prebacila je jednu ruku preko golih grudi; rasuta po površini vode, kosa joj je poput potamnelog oreola, uokvirujući joj usko, pomalo detinje lice. Gleda u svetlucave staklene kugle koje se dižu u nebo i u jednom trenutku pogledi nam se sretnu. Umesto da skrene pogled, ona mi se polako osmehne.

Uzvratim joj osmehom i okrenem se. Zatvorim oči. Strujanje slane vode nežno me ljulja, a tekila mi tutnji u ušima poput talasa okeana. Znam da mogu da kliznem niz cev i da kroz samo nekoliko minuta i sam držim mladu riđokosu devojku za ruku; znam da neće poreći naša neizgovorena obećanja. Kupatila su mesta na koja ljudi dolaze da se brčnu i razmeću; nekada su ljudi sa istom namerom odlazili u noćne klubove. Utapaju svoju usamljenost u prozirnim čašama, ublažavajući je preishitrenom prisnošću i grozničavim, plahim čarkama; ali zbog te iznenadne intimnosti nam je neprijatno, pa bežimo od te neugodnosti, bežimo jedni od drugih – što dalje, niz staklene cevi.

Mi? Uključio sam i sebe među njih. Ne. Ne mi, već oni.

Nama Besmrtnima naš Kodeks časti zabranjuje da uđemo u kupatila. Rasadnici poročnosti – tako se nazivaju u pravilima.

Naravno, problem nije to što bi nas u trenutku mogla savladati vrto-
glavica, niti kratko, očajničko sparivanje polnih organa, već ono što bi

moglo proisteći iz takvog sparivanja. Uostalom, zabrana da Besmrtni uzimaju pilule spokoja nije samo snažna preporuka – za sada. Senator i drugi pokrovitelji Falange nerado priznaju životinjsku prirodu koju pokušavaju da potisnu iz nas. Za nas postoje posebni bordeli sa kurvama koje mogu da ispune svaki naš prohtev i čuvaju najskriveniju tajnu. Ali izvan njihovih zidova, mi moramo da se ponašamo kao evnusi.

Ja moram tako da se ponašam. Šta ja radim ovde? Šta ja tražim ovde, Bazile?

Pljus!

Erupcija devojačkog, kristalno čistog smeha. Vrlo blizu. U mojoj čaši, gde sam želeo da se sakrijem od svih – i nadao se da će me naći. Još jedan mlaz raspršene vode. Ne kažem ništa, istrpim, pretvarajući se da spavam.

Sašaptavanje – razmatraju da li da produže niz slapove ili da ostanu ovde. Drugi glas, muški. Razgovaraju o meni. Devojka se zakikoće.

Pretvaram se da me njihova igra nimalo ne zanima. Dvoje ljudi spustilo se niz cev u moj bazen. Muškarac ima kožu maslinaste boje, oči boje anodiranog aluminijuma, šake bacača diska i kao katran crn pramen kose na čelu; devojka ima crnu kožu i divno, lepo građeno telo. Kratko podšišana kosa, poput džez pevačice, mala glava na dugom vratu. Mršava ramena. Grudi nalik na jabuke. A kroz mreškavu vodu vide se mišićavi stomak i uski bokovi: podrhtavaju i trepere, kao da su ovog trena izliveni iz ebonit kompozita i još uvek nisu poprimili svoj konačni oblik.

Par se pripija uz ivicu sa moje strane bazena, iako na suprotnoj strani nema nikoga. Zaključim da su to verovatno uradili da ih ne bih gledao. To je dobro. Razmišljam čak da otplutam dalje, da ih ostavim same... ali ostanem.

Zažmurim i rastvorim minut svog života u morskoj vodi. Pa još jedan. Nije nimalo teško: topla, slana voda može da razjede beskonačno mnogo vremena. Možda su zato sva kupatila uvek neprestano puna, iako su toliko skupa.

Ponovo smeh tamnopute devojke, ali sada zvuči drugačije: prigušeno, postideno. Pljuskanje po vodi – ko bajagi borba. Jecaj. Vrisak. Tišina. Šta to rade?

Komad tkanine pluta po vodi – gornji deo njenog kupaćeg kostima, nepristojno grimizne boje – a čaša na to odgovori uzbuđenim grimiznim

pulsiranjem. Krpica dopluta do ulaza cevi, okleva jedan sekund, kao na ivici vodopada, a onda nestane dole u vrtlogu.

Vlasnica ne primećuje da ga je izgubila. Raspeta, dok je njen prijatelj pribija uz ivicu bazena, ona mu se otvara. Vidim kako joj se napeta ramena polako opuštaju i povlače nazad dok prihvata njegovo zadovoljstvo. Voda ključa. Ispliva još komada tkanine. Okrene je leđima ka sebi, a njeno lice, iz nekog razloga, okrene ka meni. Oči su joj poluzatvorene, zamagljene. Zubi poput belog šećera između punih afričkih usana.

„Aah...”

Najpre tražim njen pogled, a kada ga konačno uhvatim, sramota me je. Sportista maslinaste kože je iznova i iznova gura ka meni, uspostavlajući ravnomeran ritam. Ona nema za šta da se uhvati, sve mi je bliže i bliže: trebalo bi da odem, ali ostanem, a srce mi lupa.

Sada pogledava u moje oči – želi da uspostavi kontakt. Zenice joj lutaju, pogleda u moje usne... Okrenem se.

Ovde su svuda postavljene kamere za video-nadzor, kažem sebi. Prestani. Ovde svakog posmatraju. Izbaciće te iz službe. Ne bi ni trebalo da budeš ovde, ali ako...

U novom svetu ljudi se ne stide svoje prirodne putenosti, spremni su da se izlože, intimnost je postala javni čin. Nemaju šta da kriju, a ni od koga bi to krili. Po donošenju Zakona o izboru, porodica je potpuno izgubila svaki smisao. Ona je kao zub u kome je zubar umrtvio živac: posle nekog vremena, jednostavno je sama od sebe istrulila i raspala se.

Dosta je. Vreme je da idem. Odlazim. Plivam od njih.

„Ooh...”, šapuće ona. „Ooh, molim te... Ooh...”

Bacim pogled. Samo jedan.

Gura... Gura... Sada je samo korak od mene. Preblizu da ne kliznem preko ivice... Kolebam se na njoj... Ona se isteže ka meni... Izvija vrat... Ne može da dosegne.

„Ooh, molim te...”

Popustim. Krenem ka njoj.

Miriše na voćnu žvaku. Usne su joj meke poput resice uva.

Poljubim je, a ona se nudi i traži to. Uхватim je za potiljak. Prelazi mi prstima nesigurno niz grudi, preko stomaka, počese me dole. Preplavi je bol, slan i sladak, želi da ga podeli. Njeno besmisleno, nerazgovetno šaputanje je glasnije od savršeno izorkestrirane pesme hiljadu čaša. Još samo malo i gotov sam.

A onda negde iznad sebe čujem krik. Očajnički krik od koga se ledi krv u žilama – nikada ranije nisam čuo takav krik, osim možda dok radim. On razbije harmoniju muzike u kupatilima, ostavivši pulsirajući odjek, koji joj ne dozvoljava da ponovo bude uspostavljena. Za prvim krikom odmah usledi još jedan, a onda čitav hor prestravljene vriske.

Naša trojka se razdvoji. Tamnoputa devojka se, zaprepašćena, pripije uz bacača diska. Pogledam naviše u tajanstvenu zbrku koja se širi kroz jedan od bazena iznad naših glava. Ljudi se tiskaju, uzvikuju nešto – ali ne mogu da razaberem šta. Onda bace nešto belo i kabasto u cev i to polako klizne do čaše na nivou ispod njih. Trenutak kasnije, ljude koji se tamo srećno izležavaju uhvati panika. Scena se ponavlja: zapomaganje žena, zgađeni povici, opšta pometnja. A onda tela prestanu da se njišu i zalede se, kao da su iznenada paralisana.

Gore se događa nešto čudno i užasno, ali ne mogu da prokljuvim šta. Kao da je neka odvratna životinja, čudovište, upalo u bazen i polako klizi niz cevi ka nama, usput zarazivši ludilom svakog ko bi samo pogledao u njega.

Još jedan nalet glasnog komešanja – i nešto izlazi iz uzavrele čaše, klizeći napred. Na trenutak pomislim da je čovek... Ali to kretanje... Mli-tavo bučne u bazen iznad nas. Šta bi to moglo da bude? Čaura čaše svetluca tamnoplavom bojom, gotovo je neprobijna i ponovo ne mogu da razaberem šta nam se to približava. Čak i ljudi koji su tamo ne shvataju odmah u šta to gledaju. Dotaknu ga...

„O, bože... To je...”

„Izbacite ga! Izlazite odavde!”

„Ali to je...”

„Ne dotiči ga! Molim te, nemoj!”

„Šta da radimo? Šta da radimo sa njim?”

„Izbacite ga! Ne želimo ga ovde!”

Konačno izguraju tog čudnog stvora iz čaše i on se lagano spušta ka našoj. Stojim ispred devojke kratko podšišane kose i njenog bacača diska, zaklanjajući ih: potpuno su zbunjeni, ali tip se pravi mrtav hladan. Šta god bilo to što klizi ka nama, bolje sam pripremljen da se suočim sa tim od njih dvoje.

„Dođavola...”

Konačno ga dobro vidim. Okruglasta, teška vreća, glava koja visi kao da je prišivena, neprirodno iskrivljene ruke i noge besciljno mlataraju

ili ljutito grabe, praktično rade šta im se ćefne, svaka se pomera za sebe. Nije ni čudo što ovaj stvor širi toliku paniku gde god prođe.

To je mrtav čovek.

I sada klizi u moj bazen – zaroni licem nadole i sedne pod vodom. Ruke mu lebde u visini grudi i mlitavo se pomeraju, vezane za tokove struja koje cirkulišu kroz bazene. Tamo-amo, tamo-amo – kao da diriguje bezdušnim horom čaša. Oči su mu otvorene.

„Šta je to?“, promrmlja bacač diska, zaprepašćen. „Da li je...“

„Da li je mrtav? Mrtav je, zar ne?“, histerično vrišti njegova devojka. „Mrtav je, Klaudio! Mrtav je!“

Mlada žena primeti mrtvacu kako zamišljeno zuri uprazno – ali uобрази da on drsko merka njene draži pod vodom. Prvo pokrije rukama intimne delove, a onda se trgne i baci u cev, gola kao od majke rođena, sve samo da pobegne što dalje od ovog košmara. Bacač diska pokušava da glumi junaka, ne želi da ispadne kukavica – ali i on drhti.

Naravno. Nikad se ranije nisu susreli sa smrću – kao ni svi ostali pre njih, koji su izbacili leš iz svojih bazena. Ne znaju šta da rade sa smrću. Misle da je to čudovišni ostatak iz prošlosti, znaju za nju samo iz istorijskih snimaka, ili iz mesta kao što je Rusija. Ali niko od njihovih poznanika, bližih ili daljih, nije umro. Smrt je pre više vekova ukinuta, pobeđena kao i boginje i bubonska kuga; a kao i boginje, u njihovoj svesti, smrt postoji negde u hermetički zatvorenim rezervatima, u laboratorijama iz kojih nikada ne može da pobegne, osim ako je sami ne prizovu – sve dotle dok žive ne kršeći Zakon.

Ali ona nađe načina da izađe, kao da može da prolazi kroz zidove i pojavi se nepozvana u njihovim vrtovima večne mladosti. Tanatos, ravnodušan i užasan, prodire u Erosovo kraljevstvo snova i smesti se u njegovo samo središte, kao da ovde on vlada, posmatra svojim mrtvim očima mlade ljubavnike i njihove napaljene intimne delove, koji venu pod njegovim pogledom.

U senci mrtvog čoveka, živi iznenada prestanu da veruju da oni sami nikada neće umreti. Pokušavaju da ga odgurnu od sebe, izguraju ga napolje – ali time samo pomažu njegovo trijumfalno napredovanje. Ja-hač kuge jaše dalje.

Ja ga ne odgurnem. Hipnotisan, pogledam Tanatosa u lice.

Verovatno prođe samo nekoliko sekundi, ali u senci mrtvog čoveka vreme se zaustavlja i zamrzne.

„Šta da radimo?“, promuća Klaudio; još uvek je tu, iako mu je maslinastosmeđa koža posivela.

Otplivam do tela i proučim ga. Plava kosa, punačak, prestravljen izraz na licu, visoko podignute obrve, poluotvorena usta, bez vidljivih rana. Uхватim ga pod miške i podignem iznad površine. Glava mu padne, iz usta i nosa mu pokulja voda. Nagutao se malo vode i udavio se, konačna dijagnoza. Tako nešto se ovde gotovo nikada ne dešava: droga i alkohol se unutra ne prodaju, a bez njih nije tako lako udaviti se kada voda doseže samo do grudi.

Iznenada shvatim šta treba da uradim – iz onoga što sam pročitao u starim udžbenicima, sa obuke u internatu. Ljudi koji tek što su se udavili još uvek mogu da se vrate sa onog sveta u prvih desetak minuta, a ponekad čak i posle pola sata. Veštačko disanje, indirektna masaža srca. Dođavola, mislio sam da sam sve te izraze odavno zaboravio jer mi nikada nisu bili potrebni.

Tekila mi ulije samopouzdanje da ja to mogu.

Obavijem ruke oko njega i odvučem ga do ivice čaše, gde se nalazi rub koji obrazuje klupu. On ne želi da sedi na vazduhu, neprestano pokušava da klizne nazad pod vodu, svim silama se trudi da sklizne sa sedišta. Klaudio zaprepašćeno blene u mene.

Dobro... Pluća su mu trenutno puna vode, jel' tako? Ja treba da ih ispraznim. Da u njih ubacim vazduh. Zatim pokušam da mu ponovo pokrenem srce i ponovo mu dam veštačko disanje. Onda ponovo srce. I da ne prestajem dok ne uspe. Mora da uspe, iako to nikada ranije nisam radio.

Nagnem se nad udavljenog čoveka. Usne su mu plave, iz očiju mu curi morska voda, slana kao prave suze. Gleda pored mene, u nebo.

Dođavola! Neće mi biti lako da prislonim usne na njegove. Trebalo bi da ga humanizujem. Možda da mu dam ime. Mogao bi da bude Fred; biće zabavnije raditi ovo sa Fredom nego sa neidentifikovanim muškim lešom.

Napunim pluća vazduhom i stavim usta preko njegovih usana. Hladne su, ali ne onoliko hladne koliko sam očekivao.

„Šta radite?“, užasnuto i zgađeno uzvikne posiveli Klaudio. „Jeste li skrenuli s uma?“

Počnem da duvam i Fredova usta se odmah otvore, a njegov jezik – mlitava, mesnata krpa – upadne mi pravo u usta i dodirne mi jezik. Kao poljubac.

S A D R Ź A J

POGLAVLJE I • HORIZONTI	5
POGLAVLJE II • VRTLOG	23
POGLAVLJE III • UPAD	38
POGLAVLJE IV • SNOVI	57
POGLAVLJE V • VRTOGLAVICA	79
POGLAVLJE VI • SUSRET	98
POGLAVLJE VII • ROĐENDAN	117
POGLAVLJE VIII • PO PLANU	135
POGLAVLJE IX • BEKSTVO	155
POGLAVLJE X • FETIŠ	171
POGLAVLJE XI • ELEN–BEATRIS	188
POGLAVLJE XII • BEATRIS–ELEN	213
POGLAVLJE XIII • SREĆA	231
POGLAVLJE XIV • RAJ	249

POGLAVLJE XV • PAKAO	273
POGLAVLJE XVI • PONOVRNO ROĐENJE	298
POGLAVLJE XVII • POZIVI	317
POGLAVLJE XVIII • MAMA	328
POGLAVLJE XIX • BAZIL	352
POGLAVLJE XX • MORE	364
POGLAVLJE XXI • ČISTILIŠTE	381
POGLAVLJE XXII • BOGOVI	402
POGLAVLJE XXIII • OPROŠTAJ	422
POGLAVLJE XXIV • VREME	439
POGLAVLJE XXV • LET	454
POGLAVLJE XXVI • ANELI	472
POGLAVLJE XXVII • ONA	489
POGLAVLJE XXVIII • IZBAVLJENJE	508
POGLAVLJE XXIX • ROKAMORA	527
POGLAVLJE XXX • PORAZ	548

Dmitrij Gluhovski
BUDUĆNOST

Za izdavača
Dijana Dereta

Lektura
Dijana Stojanović

Korektura
Blum

Likovno-grafička oprema
Marina Slavković

Prvo DERETINO izdanje

ISBN 978-86-6457-275-0

Tiraž
1000 primeraka

Beograd 2019.

Izdavač / Štampa / Plasman
DERETA doo
Vladimira Rolovića 94a, 11030 Beograd
tel./faks: 011/ 23 99 077; 23 99 078

www.dereta.rs

Knjižara DERETA
Knez Mihailova 46, tel.: 011/ 26 27 934, 30 33 503

CIP – Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

821.161.1-31

ГЛУХОВСКИЙ, Дмитрий Алексеевич, 1979–

Budućnost / Dmitrij Gluhovski ; prevod Vesna Stojković.
– 1. Deretino izd. – Beograd : Dereta, 2019 (Beograd :
Dereta). – 577 str. ; 24 cm. – (Biblioteka Trend)

Prevod dela: Будуще / Дмитрий Глуховский.
– Тираж 1.000.

ISBN 978-86-6457-275-0

COBISS.SR-ID 280117004